

http://www.celt.net.uk/texts/llyfr_taliesin/cad_goddeu_eng.html 21. (EB) *Encyclopaedia Britannica*. – RSA, 1998. – [електронний ресурс : 3 опт. диски; заголовок з екрану]. 22. *Etymological Dictionary of Modern English* / Ed. by D. Harper. [electronic resource]. – access mode : <http://www.etymonline.com> 23. (EW) Jordan R. *The Eye of the World*. – NY : Macmillan, 1990. – 670 p. 24. (Man) *Manowar: Kingdom come // Metal Kings*. – Atlantic, 1988. – [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.darklyrics.com/m/manowar.html> 25. (MCh 1-7) *The Anglo-Saxon Metrical Charms*. – [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.northvegr.org/misc%20primary%20sources/anglo-saxon%20metrical%20charms/index.html> 26. (ECh) *Moorcock M. Eternal Champion*. – Clarkston: White Wolf Publishing, 1996. – 484 p. 27. *The NIV Study Bible*. – Grand Rapids : Zondervan Publishing House. – 1002. – 1950 p. 28. *Pokorny J. Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*. – Bd. 1–2. – Bern : Francke. – 1959. – 1183 S. 29. (OZ) *Sapkowski A. Ostatnie życzenie*. – Warszawa : SuperNOWA, 1998. – 287 s. 30. (Sil) *Tolkien J. R. R. Silmarillion*. – Boston; N.Y. : Houghton Mifflin Company, 1999. – 365 p. 31. *Tolkien J. R. R. The Hobbit*. – N.Y. : Ballantine Books, 1999. – 304 p. 32. (FR) *Tolkien J. R. R. The Fellowship of the Ring*. – N.Y. : Ballantine Books, 2000. – 479 p. 33. (RK) *Tolkien J. R. R. The Return of the King*. – N.Y. : Ballantine Books, 2000. – 481 p. 34. (Vol) *Völuspá*. – [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://norse.ulver.com/edda/voluspa.html>

Колодько Т.М., к. пед. н., доц.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті висвітлено інтелектуальний потенціал майбутнього вчителя іноземної мови в сучасному навчально-виховному процесі; визначено поняття «інтелектуальний потенціал»; акцентовано увагу на дослідницькій діяльності майбутнього вчителя іноземної мови.

Ключові слова: інтелектуальний потенціал вчителя іноземної мови, дослідницька діяльність, вища освіта.

В статье анализируется интеллектуальный потенциал будущего учителя иностранного языка в современном учебно-воспитательном процессе; определено понятие «интеллектуальный потенциал»; акцентировано внимание на исследовательской деятельности будущего учителя иностранного языка.

Ключевые слова: интеллектуальный потенциал учителя иностранного языка, исследовательская деятельность, высшее образование.

Future foreign language teacher's intellectual potential in the modern educational process is highlighted in the article; the notion «intellectual potential» is defined; attention to research activity of future foreign language teacher is accented.

Key words: foreign language teacher's intellectual potential, research activities, higher education.

*Досвідченим стає педагог, який вміє аналізувати свою працю.
В.О. Сухомлинський*

Сучасна школа потребує вчителя нового типу, який володіє високою фаховою кваліфікацією і професійною культурою, здатний об'єктивно осмислювати педагогічні явища і факти, критично оцінювати й творчо перетворювати педагогічну дійсність. Це пов'язано, насамперед, із проблемами інтелектуального розвитку та творчою самореалізацією педагога, новими концептуальними підходами до реформування загальної середньої освіти.

Отже, у вчителя з'явилася реальна можливість виявити себе справжнім творцем навчального процесу, реалізувати свій інтелектуальний потенціал. Нові завдання, поставлені перед сучасною школою, вимагають перегляду змісту педагогічної освіти, яка є ядром професійної компетентності вчителя. Зрозуміло, що освіта не тотожна обсягу засвоєної інформації, а набуті протягом навчання знання та вміння не завжди є запорукою успішної професійної діяльності. Тому в школі в нових умовах потрібен передусім інтелігентний (знаючий, розуміючий, культурний) учитель, який має необхідні фахові знання та вміння, усвідомлює шлях до їхнього набуття, володіє принципами й методами пізнання теорії й практики педагогічної діяльності.

Безперечними є дві головні характеристики майбутнього вчителя іноземної мови – майстерність та особистість. Фахівці сьогодні мають бути здатними оновлювати методики, змінювати підручники, розуміти та співпрацювати з новим поколінням, вписуватись у мінливе сьогодення. І вони повинні бути не просто вчителями, а вчителями-дослідниками, які працюють для пізнання, бо саме пізнання є мотиваційною основою діяльності вчителя.

Дослідницька робота студентів займає неабияке місце у підготовці майбутніх висококваліфікованих фахівців та сприяє інтегруванню їхньої наукової, освітньої й виробничої діяльності. З огляду на це однією з найважливіших проблем, з якою зіткнулася вища школа – це проблема підвищення якості освіти, і саме інтелекту майбутнього вчителя. В умовах переходу від індустріальної до інформаційної цивілізації вища освіта стала предметом особливої турботи політичних діячів багатьох країн, які розуміють, що інвестиції у вищу школу – гарантія майбутнього розвитку країни і що інтелектуальний потенціал – це велике національне багатство. Інакше кажучи, вища школа має забезпечити зростання наукового потенціалу країни, і, відповідно, магістральним має стати спрямування на розвиток інтелектуального потенціалу студентів. Гарантом затребуваності та успішної адаптації випускників вищих закладів освіти є осягнення найголовнішої вимоги, що висувається до майбутніх спеціалістів, а саме – вміння застосовувати набуті знання на практиці відповідно до іманентних якостей гармонійно розвиненої особистості. Отже, формування у студентів, майбутніх учителів, здібностей до творчого мислення, уміння самостійно й відповідально вчитися, виховання саморозвитку вважаються пріоритетним напрямком розвитку освіти. Звісно, вирішення цієї проблеми передбачає реформування не тільки змісту та структури вищої освіти, а й удосконалення вже існуючих методів та прийомів навчання, розробку нових форм організації навчання, які потребують переоцінки та узагальнення досвіду роботи вищих навчальних закладів з підготовки фахівців.

У сучасному освітньому просторі визначені такі глобальні тенденції розвитку освітньої системи, а саме: 1) оновлення філософії освіти і впровадження нових парадигм; 2) встановлення державних стандартів загальної середньої освіти; 3) інформатизація освіти та розробка адекватних нових технологій навчання; 4) інтеграція науки і освіти [Таубаєва 2000, 20].

Науково-дослідницька діяльність представляє собою найбільш ефективний метод підготовки якісно нових фахівців у вищій школі. Вона максимально розвиває творче мислення, індивідуальні здібності, дослідницькі навички студентів, дозволяє здійснювати підготовку ініціативних фахівців, розвиває наукову інтуїцію, глибину мислення, творчий підхід до сприйняття знань та практичне застосування у процесі вирішення певних завдань [Свдокимов 2002, 13].

Інформаційне суспільство вимагає професіоналів у будь-якій сфері діяльності, та науковій зокрема. Тому інтелект студента і його науково-дослідницький потенціал детермінований самим суспільством та орієнтований на розвиток майбутнього фахівця, формування його як творця, здатного не лише самостійно здобувати знання, а й творчо реалізувати їх відповідно до практичних вимог сьогодення.

Під потенціалом треба розуміти динамічне інтегральне утворення, що визначає ресурсні можливості розвитку людини та її здатність до оволодіння і продуктивного здійснення різних видів діяльності.

Інтелектуальний потенціал вчителя іноземної мови виражається в оригінальності, гнучкості, адаптивності, швидкості й оперативності мислення і має, на нашу думку, три етапи, а саме, – етап адаптації студента, етап інтелектуального саморозвитку та етап професійної ідентифікації.

Потрібно зазначити, що будь-яка діяльність – це принципово відкрита система, здатна до необмеженого саморозвитку суб'єкта (Л. С. Виготський), і яка характеризується цілеспрямованістю, вмотивованістю, предметністю та продуктивністю. Звідси здійснення діяльності – це виконання людиною як її суб'єктом певних функцій. Відповідно педагогічна діяльність має здійснюватися на базі методологічних знань, що дають ключ до швидкого прийняття професійно обґрунтованих, нестандартних та новаторських рішень [Таубаєва 2000, 24].

Засобами педагогічної діяльності є наукові (теоретичні та емпіричні) знання, за допомогою яких формується тезаурус студентів. Продуктом педагогічної діяльності є індивідуально сформований досвід студента. Результатом педагогічної діяльності має бути особистісний індивідуальний розвиток студента, його вдосконалення.

Педагогічна діяльність – це ланцюг ситуацій і задач, у розв'язанні яких можна простежити таку послідовність: педагогічна задача – комунікативна задача – мовна задача. Тому, говорячи про майстерність учителя, ми повинні враховувати той факт, що майбутній учитель іноземної мови повинен володіти певним обсягом знань з предмета і вмінням ефективно реалізувати знання, а саме: знати іноземну мову і володіти нею, знати, як побудувати навчальний процес, щоб досягти позитивних результатів у реалізації мети навчання, і уміти це зробити раціональним шляхом і оптимальними способами. Такий учитель має бути творчою особистістю, уміти співвідносити власний досвід з умовами своєї роботи, завжди шукати раціональні форми організації

навчання, ефективні методи, прийоми і способи досягнення мети і поставлених завдань [Бондаренко, Бігич 2002].

Важливим чинником, який сприяє ефективності навчання іноземної мови, є вміння вчителя моделювати навчальний процес відповідно до сучасних вимог педагогічної науки й практики, гнучко адаптувати його до наявних умов навчання. Це означає, що рівень його мовної та мовленнєвої підготовленості має дозволяти майбутньому вчителю здійснювати свою іншомовну мовленнєву діяльність відповідно до можливостей розуміння її учнями різних розумових здібностей, різних рівнів навченості, передбачати поступове розширення кола цих можливостей, а відтак виявляти гнучкість у своїй професійній та науковій діяльності.

Відомо, що процес формування високоякісного спеціаліста є тривалим і складається з різних видів діяльності. Провідне місце у цьому процесі належить формуванню у студента, майбутнього вчителя іноземної мови, готовності до професійної діяльності. Уміння майбутнього вчителя раціонально організувати педагогічне спілкування на уроці значною мірою визначає ефективність навчального процесу. Педагогічно грамотне спілкування викликає радість, бажання спільної діяльності, створює найкращі умови для розвитку мотивації студентів, дозволяє максимально використовувати у навчальному процесі особистісні та професійні якості викладача.

Професіоналізм спілкування – це готовність і вміння використовувати системні знання викладача у взаємодії та співпраці зі студентами і передбачає його позитивну позицію стосовно студента. Цілком очевидно, що слово – це основний інструмент педагогічної діяльності. За визначенням І.А. Зязюна, педагогічна майстерність – це комплекс якостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності та інтелекту вчителя [Зязюн 1997].

Тоді в чому ж полягає зміст дослідницької діяльності майбутнього вчителя іноземної мови?

Слід зауважити, що зміст дослідницької діяльності починається з осмислення нової парадигми розвитку суспільства, сприйняття зміни парадигми освіти і тенденцій розвитку системи загальної середньої освіти, усвідомлення нової парадигми педагогічної діяльності, осмислення нового змісту освіти, участі в процесі реалізації нових ідей у системі освіти [Підласий 2000].

Дослідження в педагогіці трактується «як процес і результат наукової діяльності, спрямованої на отримання суспільно значущих знань про закономірності, структуру, механізм навчання і виховання, теорії та історії педагогіки, методики організації навчально-виховної роботи, її зміст, принципи, методи й організаційні форми. Пошуково-дослідницька робота – найбільш ефективний шлях професійного зростання вчителя» [Горкуненко 2007, 12].

Приєднуємося до думки про те, що етапами формування знань, умінь і навичок дослідницької діяльності майбутнього вчителя іноземної мови є такі:

1) вчитель освоює традиційні форми методичної роботи, що ґрунтуються на концепції педагогічної освіти, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів;

2) робота вчителя зорієнтована на концепцію педагогічної творчості, вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду (етап дидактичного осмислення вчителем своєї діяльності). Учитель аналізує та узагальнює свій досвід, досвід колег, виявляє дидактичні труднощі, шукає шляхи вирішення; формулює проблеми, використовує результати досліджень і передового педагогічного досвіду, знайомиться з технологіями навчання;

3) розробка навчально-методичної літератури, вчитель усвідомлює необхідність власної дослідницької діяльності, бере участь у розробці навчальних програм, вивчає можливості технології навчання і викладання свого предмета;

4) реалізація власних ідей, вчитель вивчає свій досвід, розробляє авторські програми та навчально-методичні комплекси до них, розробляє окремі елементи технології навчання;

5) розробка нового педагогічного знання передбачає підготовку вчителем наукових статей, написання ним наукових робіт, створення нових методик навчання і виховання, нової технології навчання [Коновалова 2007].

До досліджень учнів залучають поступово, з повідомлень про попередні наукові дослідження, самим виконанням учнями завдання дослідницького характеру, залученням учнів до шкільних науково-практичних конференцій із обговорення проблем на тематичних секціях, участю учнів у предметній олімпіаді з іноземної мови, де перевага надається не стільки конкретним знанням, скільки раціональності методів розв'язку задач, оригінальності ідей з їх обґрунтуванням, аргументації висновків, умінню виконувати експеримент. Поєднання знань і способів діяльності забезпечить

учням профільних класів можливість розвитку інтелектуальних здібностей, набуття досвіду дослідницької діяльності, засвоєння складнішого порівняно із стандартом змісту навчання.

Усі дослідницькі вміння, необхідні для успішної реалізації майбутньої професійної діяльності вчителя, можна об'єднати у такі групи, як-от:

- операційні дослідницькі вміння – застосовувати методи наукового пізнання, висувати гіпотези, формулювати цілі і завдання дослідження, робити висновки із отриманих результатів та теоретичного аналізу концепцій;
- організаційні дослідницькі вміння – застосовувати прийоми самоорганізації та прийоми дослідницької діяльності, планувати науково-дослідницьку роботу, проводити самоаналіз та самоконтроль, врегульовувати свої дії у процесі роботи;
- практичні дослідницькі навички – робота з літературою, проведення експериментального дослідження, спостереження, підбір та обробка даних, застосування отриманих результатів у практичній діяльності, передбачення результатів дослідження;
- комунікативні дослідницькі навички – прийоми співпраці у процесі дослідницької діяльності, встановлення педагогічно доцільних стосунків зі студентами, участь в обговоренні завдань та розподілі обов'язків під час проведення колективного дослідження, взаємодопомога та взаємоконтроль, аналіз результатів тощо.

Звичайно, зазначені види діяльності учасників навчального процесу – учителя і учня, та запропонована модель вчителя іноземної мови не можуть докорінно змінити на краще якусь окрему рису конкретного учня, але поєднання перелічених форм і методів роботи, використання сучасних технологій у комплексі безумовно мають позитивно вплинути на результати навчання відповідно до його цілей.

Звичайно, особистості вчителя-дослідника мають бути притаманні такі якості, як-от: вмотивованість, цілеспрямованість, особистісна зацікавленість, мовленнєво-мисленнєва активність, евристичність, творчість, новизна, здатність до подолання стереотипів, високий рівень самооцінки, вміння генерувати ідеї. Потрібно добре усвідомлювати свій творчий та інтелектуальний потенціал, а не тільки володіти ним.

1. *Бондаренко О. Ф., Бігич О. Б.* Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови початкової школи / *О.Ф. Бондаренко, О.Б. Бігич* // *Іноземні мови в навчальних закладах.* – 2002. – № 4. – С. 48–

52. 2. Горкуненко П. П. Підготовка студентів педагогічного коледжу до науково-дослідної роботи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / П.П. Горкуненко; Вінницький держ. пед. ун-т імені М. Коцюбинського. – Вінниця, 2007. – 20 с. 3. Евдокимов А. К. Научно-исследовательская деятельность в высшей школе. Педагогический симпозиум «Проблемы молодежного научного творчества». Доклады / А.К. Евдокимов. – М. : РОО «НТА АПФН», 2002. – С. 12–16. 4. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії / І.А. Зязюн, Г.М. Сагач. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с. 5. Коновалова Н. Д. Повышение профессиональной компетенции учителя через исследовательскую деятельность [Электронный ресурс] / Н.Д. Коновалова / URL: <http://www.profistart.ru/ps/blog/19522.html>. 6. Подласый И. П. Педагогика. Общие основы. Процесс обучения : в 2-х кн. : учеб. для вузов / И.П. Подласый. – М. : Владос, 2000. – Ч. 1. – 576 с. 7. Таубаева Ш. Т. Новая парадигма образования как ориентир в осмыслении учителем своей исследовательской культуры / Ш.Т. Таубаева // Непрерывное образование: состояние, проблемы и перспективы. – 2000. – С. 19–24.

Кондратьева О.В., к. філол. н.,
Національний авіаційний університет

ПОРЯДОК СЛІВ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ

У статті проаналізовано роль порядку слів у відтворенні комунікативної структури речення під час перекладу англійської наукової прози українською мовою.

Ключові слова: *порядок слів, комунікативна структура речення, переклад.*

В статті проаналізована роль порядку слів при передачі комунікативної структури речення в перекладі англійської наукової прози на український мову.

Ключевые слова: *порядок слов, коммуникативная структура предложения, перевод.*

The article focuses on the role of the word order in reproducing communicative structure of the sentence in the process of the Ukrainian translation of English language scientific prose.

Key words: *word order, communicative structure of the sentence, translation.*